

FoU – rapport nr.138: **Evaluering av Kirkens Ungdomsprosjekt**

Prosjektleder: Forsker Helge Hernes

Forfattere: Amanuensis Solveig Botnen Eide og forsker Helge Hernes

Kapittel 5: Sammenfatning

Dette kapitlet inneholder en sammenfatning av de foregående kapitler og er skrevet med det siktemål at det også skal tjene som en "kortversjon" av evalueringsrapporten.

Kapitlet inneholder dessuten en oversikt over forhold som det bør tas hensyn til ved beslutning om videreføring av prosjektet.

Som et samarbeid mellom Agderforskning og Agder distriktshøgskole er det våren 1993 gjennomført en evaluering av virksomheten i Kirkens Ungdomsprosjekt i Kristiansand. Evalueringen er gjennomført i forbindelse med at det i løpet av høsten 1993 skal fattes beslutning om og eventuelt hvordan prosjektets virksomhet skal videreføres utover den prosjektperiode som løper ut ved slutten av året 1993.

Følgende spørsmål er søkt besvart gjennom evalueringen:

1. Hvilken utvikling fra idé til handling har Kirkens Ungdomsprosjekt gjennomgått?
2. Hvilke virkninger har prosjektet hatt og hvorledes har henholdsvis de deltagende ungdommer, frivillige medarbeidere og samarbeidende instanser opplevd prosjektets aktiviteter?
3. Hvilke relasjoner er etablert mellom prosjektet på den ene siden og menighetene i Domprostiet og KFUK/KFUM på den andre siden?
4. I hvilken grad kan prosjektets mål sies å være oppnådd og hvilke utfordringer står man overfor ved en eventuell videreføring av prosjektet?

Evalueringen er gjennomført ut fra et organisasjonsfaglig og et sosialfaglig perspektiv og omfatter en vurdering av konseptualiseringen, "teorien", gjennomføringen og virkningene av prosjektet. Når det gjelder virkninger er den ideelle evalueringsmetode å måle forskjeller mellom deltagere og ikke-deltagere i et program. Verken dette eller før/etter-analyser har vært mulige i dette tilfelle. Derfor er evalueringen av virkningene av prosjektet basert på vurderinger og synspunkter fra personer som kjenner prosjektet godt og på deltagende observasjon.

Av evalueringen fremgår det at initiativ til å etablere tiltaket ble tatt i august 1989, og at det før perioden 1991 – 1993 er etablert en prosjektorganisasjon. Formålet med denne er ifølge de opprinnelige statutter å veilede og å være bindeledd mellom menigheter og KFUK/KFUM og å tilby kontakt, samtale og fellesskap overfor problembelastet ungdom. Prosjektet hadde i utgangspunkt tittelen "Ungdom og ruskskader", men dette ble endret til "Kirkens Ungdomsprosjekt" for å gjøre deltagelse i prosjektet mindre stigmatiserende og for å rette oppmerksomheten fra det kurative og mot det forebyggende. Ifølge den nå gjeldende målsetting skal prosjektet drive

forebyggende arbeid blant ungdom i alderen 12-16 år for å hindre utglidning til belastede miljøer, rusmisbruk og kriminalitet. Prosjektets forebyggende karakter er derfor nå klarere uttrykt enn tidligere, samtidig som kontakten og integrasjonen med det arbeid som drives i menighetene, er nedtonet.

Den prosjektleder som ble ansatt, Jens Kristian Karstensen, har sosialfaglig utdanning. Dette har satt sitt preg på prosjektet, og dette er forsterket ved at Karstensen er uvanlig dyktig på en lang rekke områder. Prosjektleder bedømmes derfor som "meget viktig" for prosjektet og har stått sentralt i utformingen av prosjektets "teori" dvs. tanker om sammenhenger mellom tiltak på den ene siden og virkninger av slike tiltak på den andre siden. Saker om dette har dels formelt og dels uformelt vært forelagt for prosjektutvalg og prosjektråd som ser ut til å ha hatt rollen som godkjennende mer en utformende instans når det gjelder hvordan prosjektets aktiviteter er blitt planlagt og gjennomført. Prosjektleder har også stått sentralt i iverksettingen av denne "teori", dels direkte gjennom de aktivitetsgrupper som er i gang og dels gjennom aktiv og tydelig formidling av prosjektets grunnidéer til de frivillige lederne.

Prosjektet fant sin form i løpet av det første driftsåret. Virksomheten i 1992 og hittil i 1993 kan best beskrives som en videreføring og utvidelse av det grunnlaget som ble lagt det første driftsåret. Det er nå etablert tiltak for 45-50 ungdommer, hvorav den overveiende delen er rekruttert fra offentlige instanser.

Prosjektet ledes av et prosjektråd som har 2 møter i året og et prosjektutvalg som har møte hver måned. Samarbeidet mellom prosjektleder og prosjektutvalg/-råd fungerer godt. I stor grad behandler disse styringsorganer saker som prosjektleder har fremmet, og det gjøres bare i liten utstrekning endringer eller utarbeides innspill fra prosjektutvalg/-råd overfor prosjektleder. Det er en samstemmighet blant de intervjuede personer om at Kirkens Ungdomsprosjekt lykkes i sitt arbeid overfor de ungdommer som deltar i prosjektet.

Prosjektets driftsutgifter finansieres dels gjennom bidrag og tilskudd fra menighetene, KFUK/KFUM og Agder bispedømmeråd, dels gjennom bevilgninger fra en rekke offentlige instanser, samt ved tilskudd fra legater, frivillige organisasjoner og gaver fra enkeltpersoner. Andelen offentlige bevilgninger er økende. Den økonomiske integreringen i forhold til offentlige budsjetter er styrket også ved at frivillige ledere i prosjektet i økende grad betales for å være støttekontakter.

Prosjektet har et forebyggende sikte – risikofaktoren en har tatt utgangspunkt i, har vært manglende fritidstilbud. Evalueringen viser at prosjektet har nådd ei målgruppe som kan karakteriseres med risikofaktoren *manglende fritidstilbud*. Dette kjennetegnet ved gruppa synes likevel å være utilstrekkelig. Gruppedeltagerne gir selv klart uttrykk for dette ved å si at "inngangsbilletten" er to-delt:

"ikke noe å gjøre"

"ikke ha det så greit"

I tillegg til å være bærere av risikofaktoren *manglende fritidstilbud*, kjennetegnes deltagergruppa av andre og tyngre risikofaktorer og problemer.

Denne forskyvningen mot en mer belastet gruppe må sees i sammenheng med følgende faktorer: Rekruttering og tiltakets karakter.

I hovedsak er deltagerne rekruttert via det offentlige hjelpeapparatet, ved sosiallærer, barnevernkonsulent etc. Det vil være rimelig å anta at disse instanser primært har kontakt med ungdom som er bærere av andre og tyngre risikofaktorer enn manglende fritidstilbud. Tiltaket er i sin utforming rettet inn mot enkeltdeltagernes situasjon. Prosjektet fokuserer i sterkere grad på deltagerens psykososiale situasjon enn på deltagerens fritidsinteresser.

Evalueringen viser at prosjekt er tilpasset den faktiske målgruppa. Dette innebærer en forskyving i retning av mer kurativ virksomhet med vektlegging på individuell oppfølging.

Prosjektet har et forebyggende sikte. Uttrykt i Mona Sanbæks terminologi (s.43f), har prosjektet utviklet seg til å bli tiltak for utsatte grupper, men med så vidt sterk fokusering på den enkeltes situasjon at det grenser opp mot hjelpetiltak.

(Uttrykt i mer tradisjonell terminologi, ville forebyggingsnivået ligge mellom sekundær og tertiærforebygging).

Måltrettet arbeid med den enkelte, med utgangspunkt i den enkeltes situasjon, viser at arbeidet har miljøterapeutiske trekk.

Prosjektet kan vise til høy og stabil deltagelse i aktivitetsgruppene og på turene. Prosjektet har i svært høy grad lyktes når det gjelder å "holde på" ungdommene; det er bare svært få ungdommer som har begynt i aktivitetsgrupper for deretter å slutte i disse. For de fleste deltagerne synes deltagelse i aktivitetsgrupper, turer osv. å være en ny atferd, tidligere slik deltagelse har for de fleste vedkommende vært kortvarig og sporadisk. De deltagende ungdommer uttrykker til dels meget tydelig at aktivitetsgruppene har vært til direkte hjelp for dem når det gjelder å mestre livet, herunder i forhold til bruk av rusmidler.

Aktivitetsgruppene og turene er i hovedsak tilrettelagt av leder og gruppeledere. De konkrete aktivitetene har en beskjedne rolle, aktivitetene synes nærmest å fungere som ramme rundt det som har større betydning, nemlig kontakten ungdommene imellom og kontakten/oppfølgingen fra leder/gruppeledere.

Prosjektets kirkelige og kristne profil blir ikke formidlet gjennom tradisjonell møte- og andaktsform. Dette valget er gjort eksplisitt og bygger på inngående kjennskap til den ungdomsgruppe det dreier seg om. Prosjektet er likevel ikke blitt livssynsmessig konturløst; det er klart både for ungdommer og for samarbeidspartnere hvilke verdier prosjektet bygger på og formidles også gjennom de holdninger ungdommene blir møtt med i prosjektet. Prosjektets faglige profil oppfattes av de frivillige lederne i prosjektet som tydeligere enn den kristne profilen.

Foreliggende materiale viser at prosjektet har lyktes med å knytte til seg gruppeledere som synes å være bærere av de egenskaper/holdninger en i utgangspunktet har ønsket. Gruppelederne har fått del i, og spiller i stor grad de teoretiske perspektivene leder har på arbeidet.

Prosjektet har ca. 16 frivillige ledere som er rekruttert ved at lederne selv har meldt seg til tjeneste. Prosjektleder engasjerer ikke mulige ledere som han "ikke er trygg på".

Gruppelederne gir uttrykk for å trives og for at oppgavene i KUP er meningsfulle. Det er stor grad av stabilitet blant gruppelederne. Det ligger nærmere å karakterisere gruppeledernes rolle som miljøarbeider/sosialassistent enn som fritidsleder.

Foruten det administrative og faglige ansvaret, tar også leder del i arbeidet i aktivitetsgruppene. Deltagelsen er ikke fast, hans deltagelse synes å ha et opplærende sikte i forhold til gruppelederne. Leders rolle i forhold til ungdommene likner gruppeledernes, men han har følgende tilleggsoppgaver: Leder går inn i de vanskelige og mer krisepregede situasjonene. Til tider arbeider han parallelt/sammen med hjelpeapparatet.

Leder ivaretar kontakten med samarbeidspartnerne. Han oppfattes av disse som en fagperson som er på linje med feltets øvrige samarbeidspartnere innen hjelpeapparatet. Bl.a. som følge av det ovenfornevnte, har leder et mer utstrakt kjennskap til enkeltungdommene.

Graden av kjennskap til enkeltungdom synes mer relevant i forhold til en miljøterapeutisk virksomhet enn til en fritidsvirksomhet.

Deltagerne viser gjennom sine uttalelser og med sin faste deltagelse, at prosjektet betyr mye for dem. Intervjumaterialet viser at betydningen for den enkelte er knyttet til tilhørighet og atferd. De forteller om endret atferd i f.h.t. rus og destruktiv atferd. Når det gjelder tilhørighet, forteller de at de nå har fått et fast tilbud, faste venner og voksne som bryr seg om dem.

Prosjektets effekt for den enkelte kan ikke måles, men foreliggende materiale viser at effekten har vært positiv. Selv om det gjenstår å se hvorvidt denne effekten er varig, framstår den som et faktum i den perioden ungdommene deltar i prosjektet. Deltagerne i KUP opplever at deltagelse i prosjektet bremser/hindrer/minsker utglidning til destruktive miljøer og destruktiv atferd.

Deltagelse synes videre å kompensere manglende voksenkontakt og positiv oppbacking. Dette har nær sammenheng med at leder og gruppeledere gir ungdommene en oppfølging som går utover det en ville forvente av en fritidsleder, og tenderer opp mot sosialarbeider/ miljøarbeiderrollen.

Ungdommene selv og deres henvisende instanser, gir uttrykk for at den individuelle oppfølgingen de får, er sentral. Et reint fritidstilbud uten individuell oppfølging hadde neppe lyktes overfor denne deltagergruppen.

En hovedårsak til at prosjektet i så stor grad lykkes med å gi deltagerne et stabilt tilbud, synes å ligge nettopp i den individuelle oppfølgingen og i det engasjementet leder og gruppeleder viser for den enkelte. En forutsetning i dette synes å være systematisk bruk av anvendbar teori.

Prosjektet har tatt preg av utvalget av ungdommer som deltar i aktivitetsgruppene. Disse er mer preget av bylivets skyggesider enn det som opprinnelig ble lagt til grunn. Dette utvalget av ungdommer som deltar i prosjektet, har gjort det hensiktsmessig å legge mer individuelle opplegg til grunn for prosjektet, og mulighetene for vellykket integrering i andre ungdomsmiljøer er blitt mindre. Også i

denne utviklingen har prosjektet vist sin styrke når det gjelder å tilpasse seg til noe andre forhold enn forutsatt.

Prosjektet er mindre integrert med livet i menighetene enn forutsatt i opprinnelige planer. Dette må sees i lys av at prosjektet har siktet seg inn mot arbeid for enkeltungdommer og lyktes meget godt med dette. Menighetene er imidlertid ikke uten videre i stand til å integrere de ungdommene som deltar i prosjektet, i sitt ungdomsarbeid. Kontakten mellom prosjekt og menigheter skjer derfor i stor grad gjennom de formelle kanaler som prosjektråd, utsendelse av årsmeldinger og andre rapporter og gjennom menighetenes bevilgninger til prosjektet. Denne kontaktformen har større betydning enn aktivt samarbeid om de enkeltungdommer fra menighetene som deltar i prosjektet. Slikt samarbeid om enkeltungdommer ser på den annen side ut til å være mer utbredt i de menigheter der prosjektet har aktivitetsgrupper.

#####

Sett under ett kan det konkluderes med at Kirkens Ungdomsprosjekt har oppnådd gode resultater av sin virksomhet; det er grunn til å tro at prosjektet har hindret utglidning til destruktive miljøer, og det er en bemerkelsesverdig høy stabilitet når det gjelder oppmøte til aktivitetsgruppene. Disse resultater må både sees i relasjon til prosjektets opprinnelige målsettinger og til de endringer som har skjedd underveis i prosjektperioden der vektleggingen av direkte arbeid overfor problembelastet ungdom er blitt sterkere, samtidig som innslaget av deltagere med relativt "tunge" problemer er blitt større. Det er grunn til å tro at prosjektet har valgt en vel anvendbar modell med aktivitetsgruppemodellen slik prosjektet har utformet den.

Evalueringen bekrefter prosjektleders uvanlige dyktighet på en lang rekke områder. Ikke bare er han faglig sterk, han evner også å omsette denne dyktigheten både til praktiske tiltak overfor ungdommene direkte, og til klart å formidle det faglige grunnlaget til de forholdsvis mange frivillige lederne som deltar i prosjektet. Dessuten har prosjektleder menneskelige egenskaper som gjør ham til en avholdt samtalepartner, han er ryddig på det administrative området og til å formidle prosjektets idé og virkemåte utad, og han har lyktes med å etablere et nettverk med de instanser som det er naturlig å samarbeide med om de ungdommene som deltar i prosjektet.

Evalueringen viser at det blant interessentene er full oppslutning om at prosjektet bør videreføres. Vi vil i den forbindelse peke på følgende forhold som bør vurderes og tas hensyn til ved vedtak om den videre drift og organisering:

- Utviklingen fra enkel struktur til mer formalisert bør forberedes. Det vil på sikt neppe være mulig å holde på den nåværende enkle strukturen med den sterke sentreringen rundt prosjektleder som hittil har preget prosjektet. Utfordringen må være å beholde de meget verdifulle sider ved prosjektet ved den overgang til mer formalisering som uvegerlig vil komme. En eventuell utvidelse vil kunne forsterke utviklingen i retning av mer formalisering, og vil kreve innsats for å beholde kvalitetene i det nåværende Kirkens Ungdomsprosjekt.
- Økonomien må sikres. For stor del av prosjektleders arbeidstid og energi går nå med til å skaffe penger. Det økonomiske fundament må sikres ved en videreføring

av prosjektet. De bindinger eller føringer som prosjektet eventuelt påtar seg ved en sterkere integrasjon med offentlige myndigheter må gjennomtenkes.

- Samhandlingen med menighetene må avklares. Det rapporteres om forholdsvis beskjeden kontakt. De gjensidige forventninger og forpliktelser må avklares slik at menighetenes eiendomsfølelse overfor prosjektet ikke svekkes.
- Ved vurderingen av eventuell videreføring må det tas hensyn til den virkning av "å bli hengende i løse lufta" som de deltagende ungdommer vil oppleve hvis prosjektet opphører.

Kristiansand, 21. september 1993

Solveig Botnen Eide

Helge Hernes